

I. 1992-1997 metų mokyklos ilgalaikė veiklos programa (savoka „strateginis planas“ įsigalioja po LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo patvirtinimo nuo 2003 m. birželio 17 d.)

Situacija

Mokykla įkurta 1980 metais, kai vyravo centralizuotas mokyklų valdymas, kai įvairios iniciatyvos niekam nebuvo reikalingos, kai mokyklos buvo panašios viena į kitą, gal tik puoselėjamos tradicijos ar laimėjimai socialistiniame lenktyniavime vienas išryškindavo, o apie kitas visai nebuvo jokio žinojimo. Panevėžio 15-oji vidurinė mokykla buvo pastatyta labai greitai sprendžiant dvi miesto problemas: Tulpių mikrorajonas augo – netoliese esanti „Nevėžio“ vidurinė mokykla nebetalpino mokinių, reikėjo likviduoti senas žydų kapines, praplatinti gatvę. Mokyklos būsima perspektyva nebuvo apgalvota, nes nebuvo įvertintas Tulpių mikrorajono gyventojų skaičius, todėl mokinių skaičius mokykloje greitai ėmė mažėti. Nors mokykla pastatyta prognozuojant, kad joje mokysis 900-1000 mokinių, 1990-1992 metais mokykloje mokėsi tik apie 500 mokinių. Ryškėjo tendencija, kad mokinių skaičius dar labiau mažės, todėl į 15-ąją vidurinę buvo sukeltos visų miesto mokyklų išlyginamosios klasės, įkurtos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų klasės, bei perkeltos suaugusiųjų mokymo klasės. Mokyklos reitingas mieste žemas: nesaugu, nes mokosi suaugusieji; atsilikusiųjų mokykla, nes mokosi kitokie; vidaus ir išorės estetinis vaizdas apgailėtinas. Mokyklos stiprioji pusė – pakankamai jaunas ir energingas mokytojų kolektyvas. Bet tuo laikotarpiu mokytojai apsnūdę, nesusitelkę, perspektyvų neižvelgiantys, optimizmu netrykštantys, į naują mokyklos vadovą žiūrintys atsargiai, beveik priešišškai, dar labai gerai prisimenantys pirmąjį mokyklos direktorių (vadovavo mokyklai pirmuosius penkerius metus), kuris visus buvo sutelkęs, leidęs pajusti bendrystės džiaugsmą dirbant (pvz. kasant mokyklos rūšį ir ten įrengiant kabinetus ir sporto salę) ir švenčiant. Situacija bylojo, kad mokykla privalo skubiai imtis ryžtingų žingsnių, jei nori išlipti iš „duobės“ (aišku, tuo metu dar apskritai nebuvo nuostatų, kad mokykla galėtų būti uždaryta). Permainų neišvengiamumą patvirtino ir nuo 1992 m. rugsėjo naujai paskirta mokyklos direktorė.

Strateginis tikslas: stiprių Panevėžio mokyklų tinkle surasti savo nišą ir įsitvirtinti.

Strateginio tikslo išsikėlimas sutapo su naujomis mokyklos veikimo galimybėmis paskelbus Lietuvos Nepriklausomybę, su visuotiniu entuziazmu kurti, veikti, pertvarkyti. Kaitos procesų neišvengiamumas užgriuvo visas šalies mokyklas, nes išsivadavus iš sąstingio, iš visuotinos centralizacijos, reikėjo labai daug ką keisti švietimo sistemoje nepasimetant kaitos procesuose. Tokiu sudėtingu laikotarpiu Panevėžio 15-oji vidurinė mokykla išsikėlė dar ambicingesnę tikslą – ne tik atliepti visus sistemą supurčiusius iššūkius, bet ir išsikovoti savo vietą „po saule“.

Pradžiai – mokyklos vardas. Į jo rinkimą, emblemos kūrimo konkursą įtraukti visi mokyklos mokiniai ir mokytojai. 1993 metų pavasarį pirmąkart išleistame mokyklos laikraštyje „Vyturys“ mokyklos direktorė straipsnyje „Direktorės svajonė“ kreipėsi į mokyklos bendruomenę:

„Norėčiau, kad su mokyklos vardo atsiradimu pasikeistų ir mokyklos veidas. Tiksliau pasakius, kad įgytų ryškius savo bruožus. Dauguma mokyklų savo ateitį susieja su gabių vaikų mokymu, su jų aukštais rezultatais, pasiektais įvairiose olimpiadose, konkursuose. Aš jokių būdu nenoriu pasakyti, kad gabių vaikų mokymas mums nerūpi ir nerūpės. Bet mano didžiausia svajonė, kad Panevėžio „Vyturio“ vidurinėje mokykloje būtų gera mokytis visiems vaikams, kad kiekvienas vaikas gautų viską pagal savo sugebėjimus. Norėčiau, kad kiekvienas vaikas, baigęs mūsų mokyklą, mokėtų reikšti savo mintis, turėtų pasaulio sampratą, o širdis būtų pilna meilės. Svarbiausia ne pripilti žinių į vaiko galvą, o išmokyti orientuotis mokslo pasaulyje, išmokti naudotis žiniomis. Norint pasiekti, kad kiekvienam vaikui mokykla nebūtų baubas, reikia iš esmės keisti mokytojų ir mokinių santykius, vertinimo sistemą, mokyklos ir tėvų santykius, mokomojo proceso organizavimą. Kitais mokslo metais vyks daug pasikeitimų.“

Ir prasidėjo pasikeitimai kaip iš gausybės rago. Reikėjo spėti su laikmečio diktuojamais, neišvengiamais, o dar ambicingieji užmojai.

Mokyklos strategija, kuri apėmė 4 sritis „Ugdymo proceso organizavimas“, „Mokyklos bendruomenės kūrimas“, „Optimalių ugdymo sąlygų sudarymas“, „Sveika mokykla“, - buvo suvoktai sudėliota po kokių dviejų jos įgyvendinimo metų. Svarbiausia, kad strategijos atsiradimą įtakojo ne „iš viršaus“ nuleisti dokumentai, o suvokimas, kad jos reikia. Didžiausią įtaką mokyklos perspektyvai padarė 1994 metų rudenį organizuota konferencija „Ekonominio – komercinio profilio mokyklos perspektyva Panevėžio mieste“. Visi mokytojai, klasių tėvų atstovai, 9-11 klasių mokinių atstovai, garbūs Panevėžio miesto žmonės visą dieną diskutavo dėl tokios mokyklos poreikio, skaičiavo resursus, apsisprendė, numatė žingsnius dėl ekonominės pakraipos mokyklos kūrimo. Tokios mokyklos kūrimo ir veiklos pavyzdžių Lietuvoje nebuvo, vadinas, užduotis dar sudėtingesnė, bet ji ėmė telkti visus bendram tikslui. Ypatingą reikšmę kuriant ekonominės pakraipos mokyklą suvaidino mokyklos komandos, laimėjusios konkursą, dalyvavimas Atviros Lietuvos fondo programos Švietimas Lietuvos ateičiai projekte „Mokyklų lyderiai“. Mokyklos komanda (2 mokyklos vadovai ir 2 mokytojai) ne tik visus metus mokėsi, bet, grįžusi po kiekvienu mokymu, mokė, įtraukė į projektų kūrimą visus mokytojus. Atsirado suvokimas, kad mokydami ir kurdami bei įtraukdami tėvus galim nuveikti didelius darbus. O kur dar Atviros Lietuvos fondo sudaryta galimybė susipažinti su Vengrijos mokyklų, toli pažengusių kuriant ekonominę pakraipą, patirtimi.

O toliau – veikimas. Suburta mokytojų ir mokyklos vadovų komanda, įtraukdama klasių tėvų komitetų pirmininkus, susitarė, kokie dalykai (be privalomųjų) galėtų būti dėstomi ir kuriose klasėse ekonominės pakraipos mokykloje. Tada paieška mokytojų (dažnai ne pedagogų), kurie galėtų ruošti tų dalykų programas, galėtų mokytį. Pritraukti jauni, energingi žmonės iš verslo pasaulio, patirtį turintys iš aukštesniosios mokyklos, net mokyklos buhalterė įgijo ekonomikos mokytojos kvalifikaciją. Paieška įvairių kursų, kuriuose galima būtų įgyti reikiamas kompetencijas. Pertvarkius ugdymo planą, per kelerius metus net nuo pradinių klasių įvesti su ekonomika ar verslu susiję dalykai (pradinėse klasėse – namų ūkio ekonomika, 5-ose kl. – ekonomika, 9-ose kl. verslo pagrindai, 10-11 kl. – taikomoji ekonomika pagal Junior Achievement programą). Paaiškėjo, kad vien ekonomikos žinių suteikimo mažai. Vadovų komanda išvyko į Vilniaus verslo ir kooperacijos aukštesniąją mokyklą išsiaiškinti, kaip ten veikia praktinio mokymo firmos. Atviros Lietuvos fondo remiami inicijavome praktinio mokymo firmų steigimą ne tik savo, bet ir kitose Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose. Atsirado ekonominės pakraipos mokyklų tinklas, į kurį mokyklos prašėsi pačios. Mūsų patirtis buvo įdomi ne vienai mokyklai. Inicijavome ekonominės pakraipos mokyklų asociacijos įsteigimą.

Su pakraipos kūrimu gimė tradicijos: ekonominiai projektai su miesto įmonėmis, tarptautinėmis bendrovėmis, akcijos, mugės ir kt. Ir ši veikla rūpėjo ne vien mokyklos vadovams, ekonominių dalykų mokytojams, praktinio mokymo firmų vadovams. Įsitraukė dauguma mokytojų, nes visi kartu kūrėme savo mokyklos ugdymo planą, kurį norėjome pasitvirtinti Švietimo ir mokslo ministerijoje. Debatų buvo daug. Derėjomės, kuris dalykas kiek ir ko atsakys, kas bus integruota į visus dalykus ir kt. 1997 m. sausio 8 d. mūsų unikalus ugdymo planas, skirtas ekonominės pakraipos mokyklai, buvo patvirtintas Švietimo ir mokslo ministerijoje. Neįtikėtina, kaip tai lengvai įvyko, mumis labai greitai patikėjo, pasirašė ir uždegė „žalią“ šviesą tolimesnei kūrybai.

Kaip jau anksčiau buvo minėta, mokyklos kaita buvo vykdoma 4 srityse. Ekonominės pakraipos kūrimas – tai tik viena iš priemonių vykdant pokyčius srityje „Ugdymo proceso organizavimas“. Ne mažiau svarbios ir kitos, išjudinusios visą bendruomenę, priemonės: Vertinimo sistemos kaita, Integracijos (spec. poreikių mokinių ugdymas ir dalykinė integracija) sistemos sukūrimas. Sunku pasakyti, ar tai vyko suvoktai, bet kiekvienoje srityje pokytį pradėdavome nuo mokyklos vadovų ir mokytojų mokymosi, nuo pasižvalgymo į kitų, jau pažengusių toje srityje, patirties suvokimo. Mums tiesiog sekėsi, kad tuo metu mes galėjome ir norėjome įsijungti į tarptautinius projektus: Danijos projektas „Balticum“, Olandijos projektas demokratijos plėtrai ir kt. Mūsų mokytojai ir vadovai galėjo sustiprinti pasitikėjimą savo jėgomis teikdami ir laimėdami projektus Atviros Lietuvos fondui „Mokytojo iniciatyva“. Imta mokyklą vadinti, kartais net su pašaipą – „Projektų mokykla“. Kai kuriuos mokytojus tai trikdė. Iškilavo klausimas, kodėl mes turime dirbti daugiau, kodėl mes turime būti pirmieji. Buvo ir praradimų. Viena pradinių klasių mokytoja, nors dirbo labai gerai, apsisprendė palikti šią mokyklą, nes jai buvo nepriimtinos vertinimo sistemos kaitos idėjos. Mokytoja savo nuogaštavimais nesidalino su kolegėmis bei mokyklos vadovais, tiesiog parašė prašymą ir paliko mokyklą. Tik vėliau paaiškėjo tikrieji pasitraukimo motyvai. Akivaizdu, kad per mažai laiko buvo skirta diskusijoms, per trumpai brandintos naujos idėjos. Bet dauguma mokytojų, nors kartais ir nesidžiaugė vis naujais iššūkiais, žygiavo į priekį, į

gilumą. Viena iš priežasčių - tik inovacijos pradžia priklausė mokyklos vadovams, o toliau vadovavimą mokytojų komandai perimdavo mokytojai. Kiekvieną inovaciją stiprino mokytojų bendras, kryptingas mokymasis (nuo 1998-1999 m. m. įvyko mokytojų metodinės veiklos pertvarka – kiekvieną savaitę dvi fiksuotos valandos buvo skirtos bendram mokymuisi tų dalykų, kuriuos norėjome sustiprinti ar įdiegti). Ėmė augti vienu ar kitu sričių lyderiai, kurie vedė metodinę grupę ar mokyklos uždavinio įgyvendinimui suburtą mokytojų projektinę grupę norimo rezultato pasiekimui. Mokyklos vadovai pamažu tapo konsultantais, kuratoriais, palaikymo užtikrintojais.

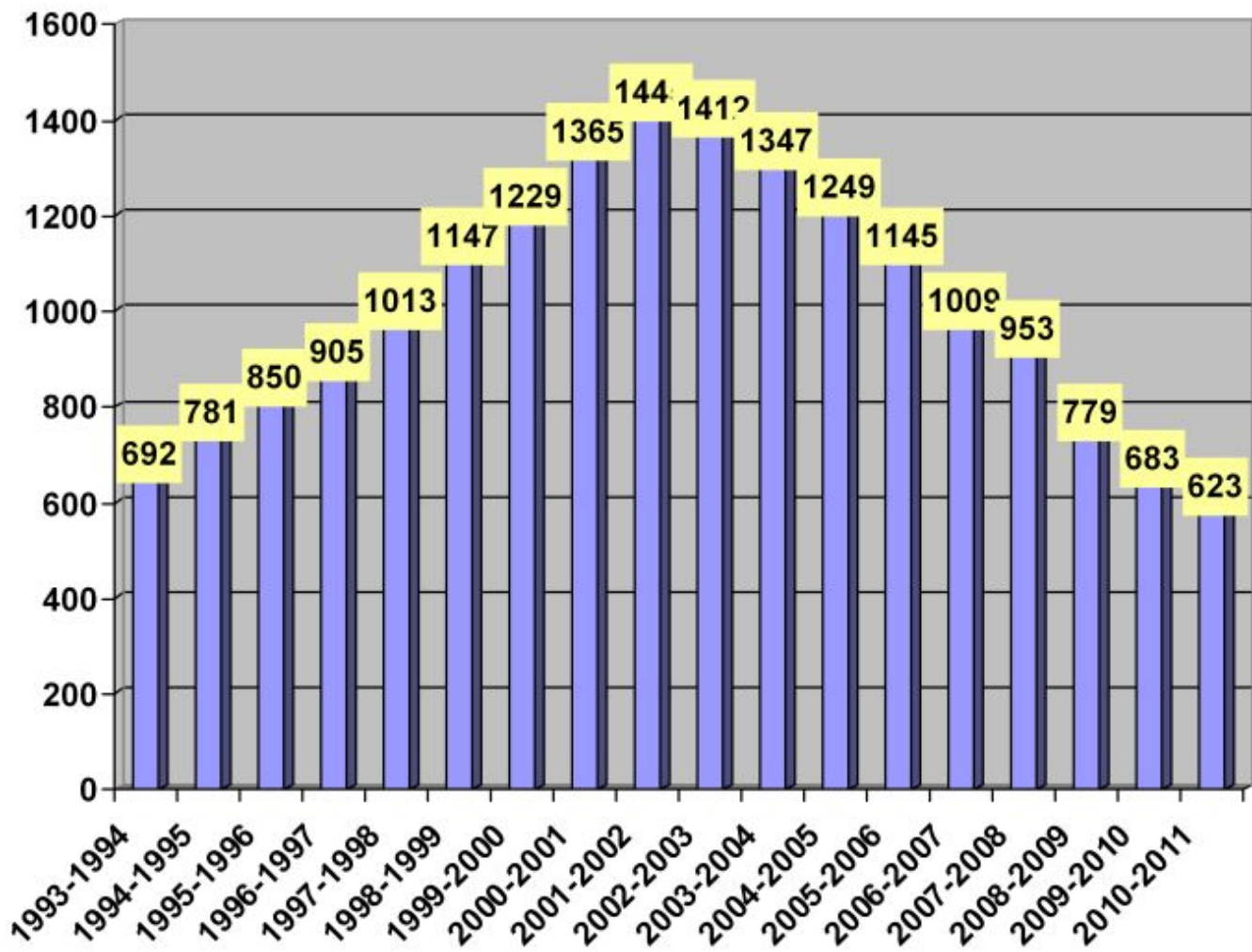
Kita iš sėkmingos kaitos priežasčių – tėvai. Jie neišsigando mūsų „eksperimentų“, nors buvo ir nepatenkintų, bet pastoviai buvo klausiami jų nuomonės, pristatomi apklausų rezultatai, nebijoma paviešinti kita, kartais labai nepalanki vykdomiems pokyčiams nuomonė. Mokytojai net sakydavo, metiniuose įsivertinimuose teigdavo, kad per daug klausama tėvų ir mokinių, norima jiems įtikti, pataikaujama. Tokie pasvarstymai mokyklos vadovų buvo girdimi, bet neatsitraukiant buvo vykdoma kaita antroje strategijos srityje „Mokyklos bendruomenės kūrimas“. Buvo įkurtos ir realiai ėmė veikti savivaldos institucijos. Ypač veikli buvo Mokyklos taryba. Joje dirbo 7 tėvai, 2 mokytojai, 2 mokiniai, 1 aptarnaujančio personalo atstovas, 1 visuomenės atstovas. Kodėl tokia sudėtis? Tuo metu mums tokios reikėjo, niekas nedraudė, nesikišo, nenurodė, kad turėtų būti kitokia. Tėvai pasijuto labai svarbūs ir atsakingi. Dirbdavo net savaitgaliais kurdami (pvz. mokyklos nuostatus), ieškodami naujų idėjų, sprenddami iškilusias problemas. Mokyklos taryba išdiskutuodavo kiekvieną naują idėją, kiekvieną būsimą pokytį, tai dažnai apsaugodavo nuo galimų klaidų. Tai buvo viena iš priežasčių, kad intensyvi kaita įvairiose srityse neturėjo didelio pasipriešinimo iš tėvų pusės. Čia prisidėjo ir mokinių Seniūnų tarybos bei pirmą kartą demokratiškai išrinkto mokinių Prezidento veikla. Ilgą kelią nuėjo direktorės pavaduotoja, nuosekliai dirbdama su mokinių savivaldos institucijomis, kad imtų augti mokinių lyderiai, prisiimantys atsakomybę už savo veiklą. Aišku, Švietimo skyriui pareikalavus, turėjome pertvarkyti Mokyklos tarybos sudėtį, nes ji neatitiko bendrų reikalavimų. Turėjome suvienodinti atstovaujančiųjų skaičių, atsisakyti aptarnaujančio personalo atstovo, visuomenės atstovo. Ar prieštaravome? Ne. Baigėme kadenciją ir rinkome, kaip priklausome. Ar nuo to kas pasikeitė? Sumažėjo kažkiek entuziazmas bei reikšmingumo bendruomenei pajautimas.

1992-1997 metų mokyklos ilgalaikis veiklos programos rezultatas.

Sukurta ekonominės pakraipos mokykla žinoma ir pripažįstama ne tik Panevėžyje, bet ir šalyje. Ryškūs pokyčiai vykdant mokinių žinių, gebėjimų vertinimą; integruojant į ugdymo procesą mokinius su specialiaisiais poreikiais; vykdant dalykinę integraciją; aktyvinant mokyklos bendruomenę per savivaldos institucijų veiklą; keičiant mokyklos estetinį vaizdą bei stiprinant pokyčiams reikalingą materialinę bazę. Išauga mokinių skaičius (1 pav.). Mokyklą renkasi ne tik mikrorajono, bet ir viso miesto mokiniai. Mokyklos susikurta vizija:

Vizija:

- * *savarankiška,*
- * *demokratiška,*
- * *humanizmo principais ir bendrosiomis vertybėmis savo gyvenimą grindžianti,*
- * *ugdanti kūrybišką, savarankiškai mąstantį, pasiruošusį veikti demokratinėje, diferencijuotoje, kintančioje visuomenėje,*
- * *moderni,*
- * *ekonominio profilio MOKYKLA – per penkerius metus įgijo realų vaizdą.*

1999-2000 m. lyderystės istorija ir 2000-2010 m. lyderystės istorija